

Det talte ord gælder.

Talegrundlag til samråd i KIU den 21. januar 2014 til besvarelse af spørgsmål I.

Tak for spørgsmålet. Jeg er glad for muligheden for at mødes med kredsene her og have en drøftelse med jer om det lovforberedende udvalg om trossamfund, som regeringen har nedsat.

Jeg vil starte med at berøre baggrunden for, at udvalget er blevet nedsat, og hvad udvalget skal beskæftige sig med.

Dernæst vil jeg redegøre for sammensætningen af udvalgets medlemmer, og for hvordan trossamfundene vil blive involveret i udvalgets arbejde.

Der er sket en markant stigning i antallet af godkendte trossamfund de senere år. I dag har vi over 100 mod blot 13 anerkendte og godkendte trossamfund for godt 20 år siden.

Udover de godkendte og anerkendte trossamfund efter reglerne i ægteskabsloven, findes der religiøse sammenslutninger, som er godkendt efter ligningslovens §

8A og § 12, stk. 3. Pt. er der 443 religiøse samfund på listen over godkendte foreninger efter ligningsloven. Og endelig findes der et ukendt antal, som hverken er godkendte eller anerkendte.

Udviklingen i vores samfund har med andre ord medført, at en større del af befolkningen i dag er medlem af et trossamfund uden for folkekirken end for bare 20 år siden.

I Danmark har vi på nuværende tidspunkt ikke nogen sammenhængende regulering af trossamfund uden for folkekirken. Det har de derimod f.eks. i Norge og Sverige, hvor der er love om trossamfund.

Denne manglende regulering af trossamfundenes forhold har forskellige ulemper.

For det først kan det være svært for trossamfund at gennemskue, hvad deres rettigheder og pligter er. Nogle trossamfund er derfor usikre på deres retsstilling. Blandt andet har Danske Kirkers Råd givet udtryk for, at de finder den nuværende godkendelsesordning problematisk for deres retssikkerhed.

Det er jo sådan i dag, at godkendelsen af trossamfund alene er baseret på forarbejderne til ægteskabsloven.

Ordningen er i sin tid alene indført med henblik på at give vielsesbemyndigelser til præster og lignende religiøse autoriteter. Men ordningen har med tiden i praksis udviklet sig til også at have indflydelse på andre retsområder.

Og i dag tildeles trossamfund, som har fået status som anerkendte og godkendte, særlige rettigheder efter både udlændingelovgivningen og skattelovgivningen.

Selv om de får sådanne rettigheder, er trossamfund i dag ikke underlagt noget krav om offentlighed i deres regnskaber eller underlagt nogen form for tilsyn.

Det er således ikke muligt at stille krav om åbenhed til f.eks. de trossamfund, som modtager store donationer fra ikke-demokratiske stater til at etablere bedehuse i Danmark.

Der er heller ikke praksis for at tilbagekalde en godkendelse. Det betyder, at et trossamfund, der ikke længere opfylder de oprindelige kriterier for at være godkendt, alligevel bliver ved med at beholde de rettigheder, som godkendelsen giver dem.

Det synes jeg ikke er holdbart. De vilkår er ikke tilfredsstillende for hverken myndighederne eller trossamfundene. Og det synes jeg er på tide, at vi får en fornuftig, grundig og saglig drøftelse af.

Det rejser nogle helt principielle spørgsmål i forhold til grundloven, og derfor har regeringen taget initiativ til at nedsætte et lovforberedende udvalg om en samlet regulering af trossamfundenes forhold.

Det er i den forbindelse vigtigt for mig at slå to ting fast.

For det første handler udvalgsarbejdet ikke om, at vi nu vil begrænse religionsfriheden.

For det andet handler det heller ikke om øget kontrol og øget bureaukrati.

Men det handler derimod om at skabe større gennemsigtighed og om at styrke og skabe mere klarhed om trossamfundenes retstilstand.

Som det fremgår af kommissoriet for udvalgets arbejde, som blev offentliggjort i september sidste år, skal udvalget behandle en række centrale emner:

Udvalget skal først og fremmest gennemgå den nugældende lovgivning for andre trossamfund end folkekirken og udarbejde et forslag til en samlet lovregulering af trossamfundenes forhold.

Udvalget skal i den forbindelse bl.a. se på, om reguleringen kun skal gælde de trossamfund, som i dag ansøger om status som godkendte for f.eks. at få tildelt vielsesbemyndigelse. Eller om alle religiøse sammenslutninger skal være en del af reguleringen.

Udvalget skal også se på kriterierne for at blive godkendt og på procedurerne for en eventuel tilbagekaldelse af godkendelsen.

Det skal på samme måde forholde sig til kriterier og procedurer for at få eller tilbagekalde en vielsesbemyndigelse.

Og endelig skal udvalget se på, hvordan der kan skabes større gennemsigtighed omkring trossamfundenes forhold, herunder om der kan stilles krav om åbenhed og regnskabsaflæggelse.

For en nærmere beskrivelse af opgaverne, kan jeg henvise til kommissoriet for udvalget.

Det er med andre ord en meget omfattende opgave, udvalget er stillet overfor.

Regeringen har derfor valgt at tilrettelægge udvalgsarbejdet på den måde, at udvalget som sådan består af sagkyndige inden for statsret, retshistorie, religionsvidenskab og teologi.

Det er et yderst kompetent udvalg, som er blevet sammensat, med meget engagerede og dedikerede eksperter med stor indsigt i området.

Den tidligere ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen har sagt ja til at påtage sig opgaven som formand for udvalget. Jeg er meget tryk ved at lægge den opgave i hans hænder.

Det er naturligvis vigtigt, at udvalget har det bedst mulige grundlag for deres anbefalinger. Derfor lægges der i kommissoriet op til, at udvalget kan nedsætte underarbejdsgrupper og inddrage ekstern ekspertise til brug for deres overvejelser.

Som det også fremgår af kommissoriet, kan udvalget afholde møder med berørte myndigheder og organisationer, som ikke sidder som medlemmer af udvalget.

Det er selvfølgelig helt afgørende for udvalgets arbejde, at trossamfundene bliver hørt. De kan i sagens natur bidrage med nogle meget relevante betragtninger i forhold til en fremtidig regulering af deres forhold.

Det er derfor aftalt med formanden for udvalget, at det skal prioriteres meget højt, at berørte trossamfund får mulighed for at komme til orde. Udvalget vil derfor sørge for at invitere alle anerkendte og godkendte trossamfund til at give deres besyv med. Det vil ske både gennem møder og høringer.

Det er vores vurdering, at den model er den mest hensigtsmæssige i forhold til at sørge for en bred inddragelse

af de mange forskellige trossamfund og religiøse sammenslutninger, som findes i Danmark.

Der har været forslag om andre sammensætninger af udvalget, blandt andet forslaget fra Danske Kirkers Råd om, at repræsentanter fra både større trossamfund og paraplyorganisationer kunne sidde med som medlemmer af udvalget.

Men kendsgerningen er, at mange af de nyere migrantmenigheder og –trossamfund ikke er organiseret i en fælles paraplyorganisation. Eller at der inden for en trosretning eksisterer flere forskellige nationale paraplyorganisationer, som det eksempelvis er tilfældet inden for de muslimske trossamfund i Danmark.

Derfor er risikoen ved den model, som Danske Kirkers Råd har foreslået, at vi tilgodeser enkelte velorganiserede trossamfund og ikke får en dækkende repræsentation af de mange forskellige trosretninger, som findes i landet.

Ved at invitere alle berørte trossamfund uden for folkekirken – i stedet for at udplukke enkelte til at sidde med i udvalget – undgår vi, at nogle trossamfund på forhånd bliver udelukket

fra processen og fra drøftelserne om deres fremtidige regulering.

Jeg sætter pris på Danske Kirkers Råds interesse for det her arbejde, og på udvalgets vegne ser jeg frem til et konstruktivt samarbejde med såvel Danske Kirkers Råd som de øvrige trossamfund.

Udvalget blev som bekendt sammensat i december. Der har allerede været afholdt enkelte møder med udvalgsformanden, og selve udvalget afholder deres første fælles møde i starten af februar. Udvalget skal efter planen afslutte sit arbejde inden udgangen af 2016.

Jeg ser frem til at følge udvalgets arbejde og ikke mindst læse dets anbefalinger.

Tak for ordet.